

Naš kralj Aleksander I.

»Kadar pride usodni trenutek, se ne bodo Karadjordjeviči borili za svobodo očetnjave kot knezi ali vojvode, nego kot preprosti vojaki v vrstah ostalih bratov bojarilcev!«

Prisega kneza Petra Karadjordjevića iz l. 1875.

Aleksander Petrović Karadjordjević je bil rojen dne 4. (17.) decembra 1888. l. na Cetinju kot drugi sin kralja Petra I. Osvoboditelja. Mati mu je bila kneginja Zorka, hči črnogorskega kneza in pozneje kralja Nikole. Prvi in najboljši učitelj mu je bil oče. Še deček je stopil s svojim starejšim bratom Djordjem (Jurjem) v dvorjanstvo ruskega carja Nikole II. ter se učil plemiških vednosti, zlasti lepega vedenja, jahanja, borjenja, raznih jezikov i. dr. Ko sta se brata vrnila, sta se posvetila rednim študijam ter se v družbi očeta kneza Petra poglobljala v srbsko, balkansko in obče jugoslovensko vprašanje.

Leta 1903. je Narodna skupščina v Beogradu pozvala Petra Karadjordjevića, vnuka prvega srbskega osvoboditelja, na Karadjordjev prestol. Leta 1904. ob slavnosti kronanja se je tedanji šele 15 letni princ Aleksander v slavnostnem izprevodu za očetom in bratom, ki sta jezdila, vozil v dvorski kočiji ob strani sestrice princeze Jelene. Brat Djordje je bil prestolonaslednik, Aleksander pa je poslej živel tiho ter se posvečal študijam in bojnim vajam.

V času nasilne aneksije Bosne in Hercegovine l. 1909, ko je vsa Srbija vrela od ogorčenja nad postopanjem bivše Avstro-Ogrske, pa se je prestolonaslednik Djordje na očetovo željo in zahtevo vlade žrtvoval Srbiji in na korist mirnejšemu bratu Aleksandru odpovedal vsem pravicam do prestola.

Novi prestolonaslednik Aleksander, resen, miren in vztrajen mladenič, sedanji naš kralj, si je takoj osvojil srca državljanov in še posebno vojske, med katero je živel najrajši. Z največjo vnemo in sposobnostjo se je poglobil v vojaški poklic ter po vsej zaslugi naglo napredoval.

Ko se je jeseni l. 1912. vnela prva balkanska vojna, ki so jo začeli Srbi v zvezi z ostalimi balkanskimi državami proti Turčiji, je kraljevič Aleksander že poveljeval glavnemu delu srbske

vojske. Aleksander je v družbi odločnih generalov izvrševal pravcate čudeže. V bitki pri Kumanovem so bili Turki popolnoma poraženi. Srbska vojska ni izgubila niti ene bitke. Prestolonaslednikova opreznost, premišljenost in osebna hrabrost je iznenadila svet. Priština, Skoplje, Prizren, Veles, Petovo, Demir Kapija in Kičevo so imena, ki so neločljivo zvezana z imeni Aleksandra, vojvode Putnika, Mišića in drugih junakov.

In ko je morala prvi slediti druga balkanska vojna, je bil prestolonaslednik Aleksander zopet na čelu armade, ki je zmagovala Bolgare na Ovčjem polju, Bregalnici, na Rajčanskem Ridu in pri Redkih Bukvah.

Kralj Peter je začel bolehati. Zaradi tega je izročil dne 29. junija 1914 izvrševanje vladarske oblasti prestolonasledniku Aleksandru. Od tega dne dalje je vladal Aleksander kot regent v Srbiji in od 1. decembra 1918 naprej pa ujedinjeni kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev in po smrti kralja Petra — dne 16. avgusta 1921 — je postal Aleksander naš kralj.

Leta 1914. se je vnela svetovna vojna. Regent Aleksander je prevzel vrhovno poveljništvo armade. Nastopil je zdaj že tretjič »usodni trenutek« prisega kneza Petra Karadjordjevića. Kralj Peter, dasi bolehen, regent Aleksander in princ Djordje so se borili za svobodo očetnjave kakor levi. Dvakrat je bil težko ranjen princ Djordje, opetovano je bil v smrtni nevarnosti stari kralj Peter, a regent Aleksander se ni ves čas ganil iz vrst svoje vojske. Dasi je bil nekolikokrat zbolel ter je moral biti celo operiran, dasi je zaradi strašnih telesnih in duševnih naporov propadel in shujšal skoraj do samih kosti, je vendarle vzdržal brez večje nesreče prav do konca. Vojaštvo in častništvo je zato regenta uprav oboževalo.

Skoraj osem let je stal regent Aleksander v neprestanih borbah in ves čas na najodgovornejšem mestu, v večnih opasnostih in skrbeh, brez miru in reda. Sedem polnih let je živel pod šotori ali po kočah vrhu planin ali v gozdovih v strašnih zimah, v snegu, ledu, blatu, sredi mrčesa in kužnih bolnikov. In sedem polnih let je živel sredi grmenja topov, bomb, granat, sredi javka in vriska ranjencev in umirajočih. Že itak po narodi resnega moža so ta težka leta seveda izresnila še huje ter so dala njegovemu značaju zrelost, ki je ne doseže marsikateri visok starec. Njegova duša je okusila vse bridkosti in razočaranja, ki jih more doživeti človek na svetu, gledala je vse raznovrstno trpljenje in muke, ki jih je doprinesla in izumila okrutna vojna doba. A vzlic vsemu je ostala njegova duša jasna in vedra;

KRALJICA MARIJA

KRALJ ALEKSANDER

nikdar se ni vdajala obupu, nego je po očetovskem zgledu ohranila vero v končno zmago pravičnosti.

Nikdar ni utegnil misliti le nase, ker od leta 1909. so se gomilile nanj večje in večje naloge, skrbi in težkoče. In kakor veliki njegov oče je imel pred očmi vedno le domovino, državo, narod. Doživel je najgrša izdajstva, najgroznejši padeč, a tudi najvišje triumfe. Zato pa se ni nikoli pogreznil v čmernost ali sovraštvo človeštva in v črno gledost, nego je ostal miren, resen, a pri tem ljubezniv, preprosto prijazen in vsaki dobri šali pristopen, prirodni mož.

Leta 1918. je kot popoln zmagalec na čelu svoje slavne armade prijezdil v Beograd in 1. decembra v imenu svojega očeta kralja Petra proglasil ujedinenje Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno državo. Zastopal je svojega očeta doslej vedno najstrožje ustavno in nad vse spretno. S svojo požrtvovalnostjo in udeležbo za naše osvobojenje zasluži naš kralj Aleksander, da je njegova rodovina postala prva dinastija, ki stoji na čelu naši osvobojeni kraljevini. Dal mu Bog zdravja in moči tudi poslej, da dovrši veliko nalogo, ki mu jo je poverila milost božja in volja naroda!

Ko je po prevratu 1. 1918. Narodni svet za Rogaško Slatino in okolico pozdravil regenta Aleksandra, je prejel od njega zahvalo, v kateri je poudarjal, da se prav rad spominja svojega bivanja 1. 1909. v Rogaški Slatini, v tem »biseru naše kraljevine«. Na koncu zahvale je bila dodana obljuba z besedami: »Na snidenje!«

Dne 26. junija 1. 1920. je prišel naš kralj Aleksander, takrat še prestolonaslednik in regent, v Ljubljano. Na osvobojena slovenska tla je stopil po stoletjih robstva vladar, ki ga je klical narod sam. Slovenija je sprejela in pozdravila najslavesneje in najprisrčneje svojega junaškega in najvišjega sina. Dnevi od 26. do 29. junija 1920 ostanejo v neizbrisnem spominu vsakega Slovenca. Prebivalstvo Slovenije je javno dokazalo, kako ljubi in spoštuje svojega domačega vladarja, ki se je po lastni izjavi počutil med nami kot brat med brati. Najlepši dokaz vezi med našim ljudstvom in vladarjem pa so besede našega kralja Aleksandra, ki jih je izrekel ob povratku iz Slovenije v prestolico: »Kratko bivanje ne polnih treh dni v Ljubljani mi je dalo izdatno priliko, da sem se v stalnem stiku z vsemi sloji uveril, da se slovenski del našega naroda nič manj ne oklepa narodnega ujedinenja kakor druga dva dela. Razen Ljubljanec sem imel radostno priliko posetiti nekatera bližnja mesta (Kranj, Bled, Celje

in druge večje in manjše kraje) in Maribor, in povsod se je po možnosti samo še poglobil oni prvi divni vtisk. Presrčne in tople manifestacije v Sloveniji so prodrle naravnost v moje srce in bodo tudi ostale neizbrisne v mojem srcu. Obžalujem, da moram zapustiti to krasno zemljo in ta krepki rodoljubni rod slovenski. Ostavljam te kraje s čvrsto željo, da mi bo dana prilika, da zopet in često posetim svoje drage Slovence.»

In res je naš ljubljani kralj kmalu izpolnil svojo obljubo. Zadnje jesen je bil na lovu v Kamniških planinah. Prve dni meseca maja letos se je ob povratku iz Pariza ustavil v Ljubljani ter pri tej priliki obiskal Bled in Bohinj. Letošnje poletje — takoj po poroki — se je pa naselil v svojem dvorcu na Bledu.

Dne 9. januarja 1922 je prišla z gradu Peleša v Sinaji v Romuniji radostna vest: naš junaški kralj Aleksander se je zaročil z romunsko kraljično Marijo. Jugoslovenski državljani smo bili zaroke svojega kralja tem bolj veseli, ker se je z njo na tako srečen način okrepilo vsenarodno stremljenje po utrditvi miru in državne varnosti. Vsa Romunija in vsa Jugoslavija se zaveda, da se začenja med obema državama doba popolnega sporazuma.

Dne 8. junija 1922 se je poročil naš kralj Aleksander z romunsko princezino Marijo. Svečanosti, ki so se vršile ob tej slovesni priliki, in pa ljudsko navdušenje je bilo tako veličastno in tako mogočno, da se ne da popisati. Naš kralj si je izbral družico, ki je s požrtvovalnostjo in spoštovanjem vzljubila naš narod in skupno s kraljem vrši dolžnosti napram narodu in državi.

